

ELEKTRİK FATURALARIMIZA YANSIYAN ZAMLAR

Ankara ve çevresine elektrik hizmeti, TEDAŞ'a bağlı Başkent Elektrik işletmesinin birkaç yıl önce özelleştirilmesinin ardından "EnerjiSa" ya bağlı Başkent Elektrik A.Ş. tarafından verilmektedir.

Son günlerde gerek görsel, gerekse yazılı basında elektrik fatura tutarlarındaki artışlar gündeme gelmeye başladı. Konunun sonuç üzerinden çeşitli düzeylerde tartışılması, elektrik fiyatlarına zam yapılıp yapılmadığı, kayıp/kaçak bedellerinin faturalara yansıtılıp yansıtılmadığı ve benzeri birçok unsuru içine alan ve netlik kazandırılmayan bir dizi polemige de yol açtı.

Soruna açıklık getirilebilmesi açısından bu yazımda, Ankara'daki konut abonelerinin aylık faturalarına yansıyan elektrik enerjisi fiyatlarını, tahakkuk ettirilen toplam fatura bedelinin hangi bileşenlerden oluştuğunu, bu bileşenlerin birim fiyatlarını ve diğer maliyet/gider/kesinti vb. öğelerin paylarının aylar itibariyle bir dökümünü verecek ve 2014 yılı içerisindeki fiyat artışlarını ve oranlarını aktaracağım.

Elektrik fatura tutarını oluşturan 4 farklı ana unsur bulunmaktadır. Bunlar;

- Elektrik birim fiyatı,
- Personel Satış Hizmet Bedeli,
- İletim Sistemi Kullanma Bedeli ve
- Dağıtım Bedeli'dir.

Toplam bedel, yukarıda sıralanan 4 ayrı birim fiyatın o fatura döneminde tüketilen elektrik enerjisi miktarıyla çarpımları sonucu elde edilen tutarların toplamıdır.

Bunların dışında, yukarıda hesaplanan toplam bedelin (TB),

-Enerji Fonu: $TB \times \%1$

-TRT Payı: $TB \times \%2$

-Belediye Tüketim Vergisi: $TB \times \%5$ olarak yansıtılması sonucu elde edilen fon/pay/vergi'nin de toplam bedele eklenmesiyle elde edilen meblağ Katma Değer Vergisi'ne tabidir.

Söz konusu toplam meblağın $\%18$ ile çarpılarak ulaşılan eder de toplama eklendikten sonra fatura tahakkuk bedeli oluşturulmuş olmaktadır.

Yukarıda kısaca aktarılan hesaplama yöntemi içinde yer alan ana unsurlar ve bunların birim fiyatları aylar itibariyle aşağıdaki tabloda verilmektedir:

TABLO-I: Elektrik Faturası Bileşenleri Birim Fiyatları

Fatura Dönemi	Elektrik Birim İyatı (TL/kWh)	Personel Satış Hizmet Bedeli (TL/kWh)	İletim Sistemi Kullanma Bedeli (TL/kWh)	Dağıtım Bedeli (TL/kWh)	Birim F. Toplamı (TL/kWh)
Ara.13	0,249687	0.004388	0,007205	0,02258	0,279472
Oca,14	0,24483483	0.00516517	0,00804805	0,02576577	0,27864865
Şbt,14	0,241421	0.00569	0,008668	0,028081	0,27817
Mrt.14	0,241421	0.00569	0,008668	0,028081	0,27817
Nis.14	0,24086066	0.00668033	0,00868852	0,02819672	0,2777459
May.14	0,240315	0.007585	0,008706	0,028254	0,277275
Haz.14	0,240315	0.007585	0,008706	0,028254	0,277275
Tem.14	0,24067797	0.00677966	0,00885593	0,02860169	0,27813559
Agst14	0,24095775	0.00607500	0,008945	0,028861	0,27876375
Eyl.14	0,240979	0.00607500	0,008945	0,028861	0,278785
Eki.14	0,25597786	0.00752768	0,00892989	0,02870849	0,29361624
Kas.14	0,264581	0.008377	0,008903	0,028623	0,302107
Ara.14	0,264581	0.008377	0,008903	0,028623	0,302107
Oca.15	0,26	0,00778443	0,00883234	0,03389222	0,31050899
12 Aylık Artış (%)	6,19	50,71	9,75	31,54	11,43

Bunun dışında, her bir faturadan maktu olarak her ay “Sayaç Okuma Bedeli” tahsil edilmektedir. Bu ücret; 2013 yılı Aralık ayında 45 kuruş iken, 2014 yılı içerisinde 54,4 kuruş, Ocak 2015’te ise 59,2 kuruş olarak faturalara her ay yansıtılmıştır.

Elektrik Fiyatları Bir Yılda Ne Kadar Arttı?

Anlamada kolaylık açısından diyelim ki;

2015 ve 2014 yılının Ocak ayı dönemlerinde 100 kW elektrik tükettiniz; Bunun;

Bedel Kalemi (birim TL)	Ocak	Ocak
(100 kWh tüketim karşılığı)	2015	2014
-Elektrik:	26,00	24,48
-Personel Satış Hizmet:	0,78	0,52
-İletim Sistemi Kullanma:	0,88	0,80
-Dağıtım:	3,39	2,58
<i>(Ara Toplam:</i>	<i>31,05</i>	<i>28,38)</i>
-Enerji Fonu:	0,31	0,28
-TRT Payı:	0,62	0,57
-Belediye Tüketim Vergisi:	1,55	1,42
-Sayaç Okuma Bedeli:	0,59	0,54
<i>(KDV Matrahı:</i>	<i>34,12</i>	<i>31,19)</i>
KDV:	6,14	5,61
Toplam Fatura Tutarı:	40,26 TL	36,80 TL

SONUÇ: Ocak 2014 - 2015 dönemleri arası 12 ayda elektrik fatura tutarında yaklaşık %9,40 oranında bir artış olmuştur.

**

Ülkemizde dört kişiden oluşan çekirdek bir ‘memur’ ailesi, bir ayda yaklaşık 250 kWh elektrik enerjisi tüketmektedir (bu değer konutta soğutucu – ısıtıcı (klima) donanımlarının olmadığı ya da kullanılmadığı durumlar için geçerlidir). Ailenin, bir başka anlatımla konutunun (bağımsız bölümünün) aylık elektrik faturası, bu durumda, yaklaşık 100 TL’yi aşmaktadır.

Kabaca Değerlendirme

Geçtiğimiz bir yıl içerisinde elektrik fiyatlarındaki artış, memurlara yapılan %3,00 + %3,00 maaş zammı ve yıllık enflasyon oranı ile karşılaştırıldığında, sabit gelirliler ailelerin bütçesine ek yük getirmiştir diyebiliriz. Bir başka anlatımla, çalışanların gider bütçesindeki elektrik tüketim harcaması payı artmış bulunmaktadır. Yani, başkaca harcamalarından kısıntı yapma durumunda kalmışlar, bir anlamda fakirleşmişlerdir.

İnce Değerlendirme

Elektrik fatura tutarlarında en büyük pay 'Elektrik Enerji Bedeli'dir ve tahakkuk meblağının yaklaşık %50-%55'ini oluşturmaktadır. Son bir yıl içerisinde 'Elektrik' bedeli birim fiyatı yaklaşık %6,2 oranında artırılmıştır.

Oysa, 'Personel Satış Hizmet' bedeli birim fiyatına %50,71,

'İletim Sistemi Kullanma' bedeli birim fiyatına %9,75,

'Dağıtım' bedeli birim fiyatına %31,54 ve

'Sayaç Okuma' bedeli birim fiyatlarına %8,82 oranında zam yapılmıştır.

TEDAŞ ya / ya da EPDK ile özel enerji dağıtım şirketleri arasında bağitlanan sözleşmelerdeki hükümler, tarifeler, yükümlülükler, özel hususlar vb. hakkında net bir bilginiz olmamasına karşın, şöyle bir varsayımsal bir değerlendirme yapabiliriz kanısındayım. Elektrik enerji bedeli ile iletim sistemi kullanma bedeli tahsilattan sonra ilgili üretici kuruluşa (büyük ölçüde Kamu kuruluşuna) aktarılmaktadır. Her iki kalemtedeki artış oranı %10'un altındadır.

Oysa, özel dağıtım şirketlerinin asıl gelir kalemleri (bileşenleri) arasında bulunan 'personel satış hizmet' ve 'dağıtım' bedeli birim fiyatlarındaki artış sırasıyla yüzde 50,71 ve 31,54 gibi ciddi oranlarda gerçekleştirilmiştir.

Sayısal veriler, bana ayrıca ek bir yorum yapma gereği bırakmamaktadır...

Son Söz: Varsayımların, 'olsa olsa'ların yerini somut veriler alırsa, tartışmanın yerini de hesaplama alır...

Şen ve esen kalınız...

Hasan AKYAR, 28 Ocak 2015

_

Meraklısına: Kayıp/Kaçak Bedelleri Ne Oldu?

2011 yılının Temmuz ayı ile 2012 yılının Mayıs ayına kadar “Kayıp Kaçak Bedeli” olarak her bir fatura dönemi elektrik enerjisi tüketim miktarı ile belirlenen birim fiyat (TL/kWh) üzerinden abonelerden tahsil edilmiştir.

TABLO-II Kayıp Kaçak Birim Fiyatları

Dönemi	Kayıp/Kaçak Birim Fiyatı (TL/kWh)
Temmuz 2011	0,02328125
Ağustos 2011	0,02330538
Eylül 2011	0,02330538
Ekim 2011	0,02722944
Kasım 2011	0,02924496
Aralık 2011	0,02924496
Ocak 2012	0,02615079
Şubat 2012	0.02446394
Mart 2012	0.02446394
Nisan 2012	0,02602837

2012 yılının Mayıs Ayı’ndan sonra, kamuoyunda oluşan ciddi itirazlar sonucu bu ‘gider’! kalemi elektrik faturalarından çıkartılmıştır. Ancak, daha sonraki aylarda, ‘kayıp/kaçak’ faslından sağlanan gelir, diğer fatura bileşenlerinin birim fiyatları içine bir şekilde yansıtılmış ve yedirilmiştir.